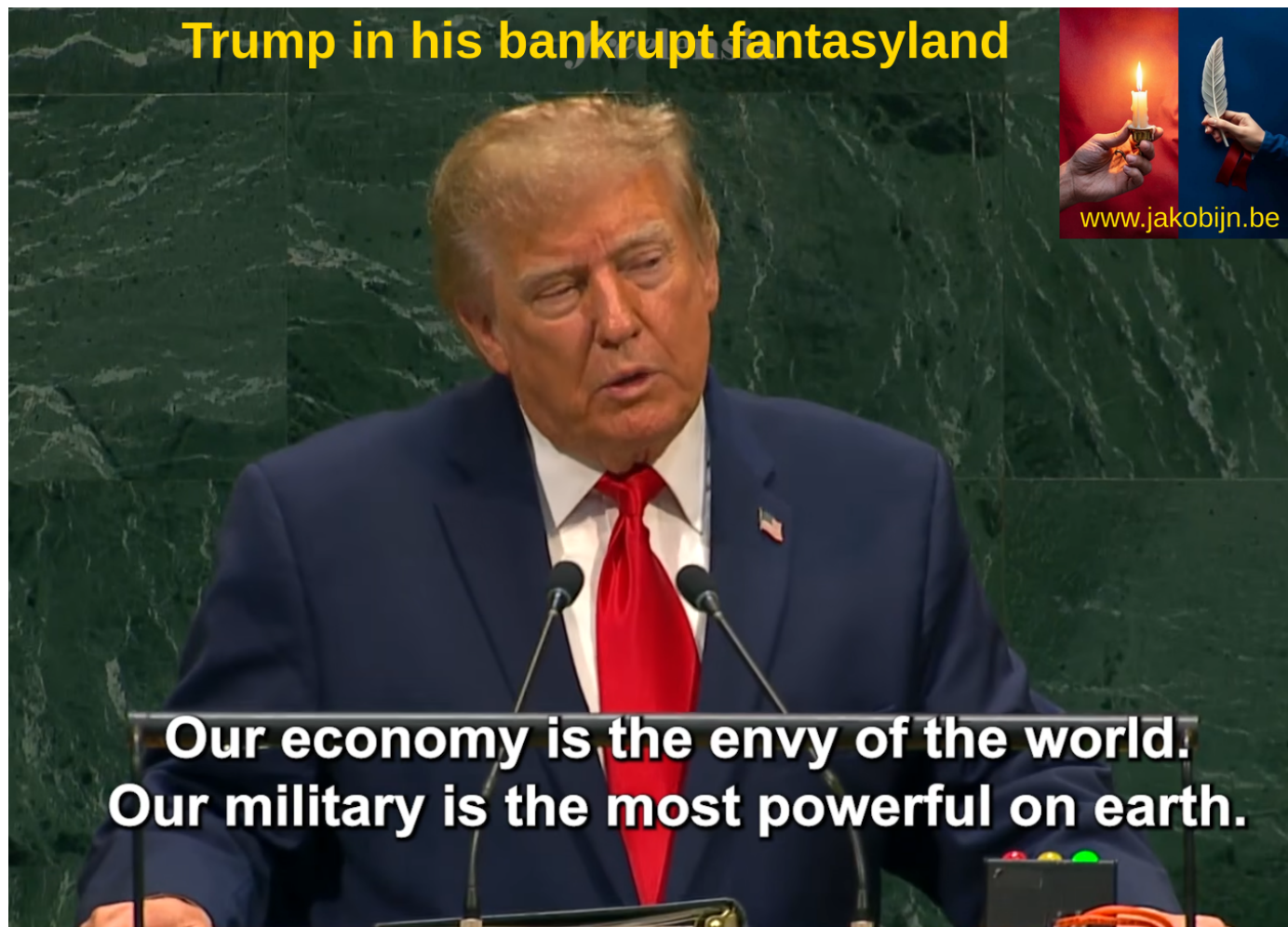

Khủng hoảng Mỹ và sự trỗi dậy không thể lay chuyển của Trung Quốc

Bởi Frank , 25 Tháng 9 2026

Khủng hoảng Mỹ và sự trỗi dậy không thể lay chuyển của Trung Quốc

Bởi Frank Dumon

Ảo ảnh ngoại giao đối lập với thực tế phũ phàng

Trong phân tích địa chính trị đương đại, điều cần thiết là phải nhìn xa hơn những màn trình diễn khoa trương của các hội nghị thượng đỉnh và những cái bắt tay. Hội nghị thượng đỉnh gần đây giữa giới lãnh đạo Mỹ và Trung Quốc thường được truyền thông phương Tây miêu tả như một chiến thắng ngoại giao hoặc dấu hiệu

của sự hợp tác được đổi mới. Hình ảnh thăm dò, những lời lẽ thân thiện và danh sách các bữa tối chung với giới doanh nghiệp hàng đầu của Mỹ cho thấy một mối quan hệ hài hòa. Tuy nhiên, bên dưới lớp vỏ ngoại giao mang tính trình diễn này là một sự thay đổi sâu sắc hơn, mang tính cấu trúc và không thể đảo ngược trong trật tự thế giới. Một Trump già nua với chỉ số IQ của một đứa trẻ và không có bất kỳ ý thức đạo đức nào, chứ đừng nói đến lương tâm, đang sống trong thế giới ảo tưởng của mình do các nhà tài phiệt và những người theo chủ nghĩa phục quốc [Do](#)

Hoa Kỳ đang ở trong giai đoạn khủng hoảng sâu sắc và

mang tính hệ thống, đặc trưng bởi một bộ máy nhà nước thất bại, gánh nặng nợ nần không thể duy trì và tình trạng bất ổn xã hội ngày càng tăng. Đồng thời, Washington, bị thúc đẩy bởi lợi ích của các gã khổng lồ công nghệ độc quyền và phức hợp quân sự-công nghiệp, đang tuyệt vọng cố gắng duy trì quyền tiếp cận thị trường Trung Quốc và các chuỗi cung ứng không thể thiếu về kim loại đất hiếm. Bài viết này mổ xẻ thực tế địa chính trị hậu trường, dựa trên các phân tích sắc bén từ các nhà quan sát như Ben Norton và KJ Noh, và làm nổi bật năm yêu cầu cơ bản của Trung Quốc, bối cảnh lịch sử của nhiều thế kỷ bị sỉ nhục, và các quy luật kinh tế không thể tránh khỏi đang làm suy yếu quyền bá chủ của Mỹ.

1. Năm yêu cầu của Trung Quốc: Bản thiết kế cho ổn định chiến lược

Để hiểu động lực hiện tại, trước hết phải thừa nhận các nguyên tắc cơ bản của chính sách đối ngoại Trung Quốc. Trái ngược với cách tiếp cận của Mỹ, thường nhằm vào sự thống trị, thay đổi chế độ và khai thác Global South (Nam Bán cầu/Các nước đang phát triển), chính sách của Trung Quốc dựa trên nguyên tắc hợp tác "cùng thắng" và tôn trọng lẫn nhau. Trong các hội nghị thượng đỉnh trước đây, chẳng hạn như ở Bali và San Francisco, Trung Quốc đã đưa ra năm yêu cầu rõ ràng, không thể đàm phán đối với Hoa Kỳ. Những yêu cầu này tạo nên nền tảng cho bất kỳ hình thức "ổn định chiến lược mang tính xây dựng" nào.

Năm yêu cầu này là:

1: Không có chiến tranh nóng: Sự bác bỏ tuyệt đối đối với xung đột quân sự trực tiếp hoặc đối đầu vũ trang.

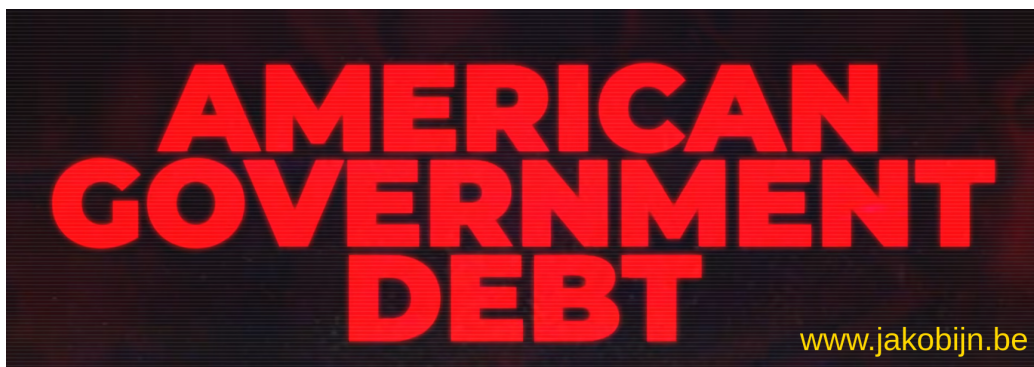
2: Không có Chiến tranh Lạnh: Từ chối tham gia vào việc hình thành các khối ý thức hệ hoặc một giai đoạn mới của sự cô lập địa chính trị.

3: Không có chiến tranh kinh tế: Chấm dứt các biện pháp trừng phạt vô căn cứ, rào cản thương mại và các nỗ lực phá hoại nền kinh tế Trung Quốc thông qua việc tách rời (decoupling).

4: Không thay đổi chế độ hoặc làm suy yếu hệ thống Trung Quốc: Tôn trọng lựa chọn có chủ quyền của nhân dân Trung Quốc và cấu trúc chính trị của họ, mà không có các nỗ lực bên ngoài nhằm gây mất ổn định.

5: Không can thiệp vào công việc nội bộ của Trung Quốc: Điều này bao gồm yêu cầu nghiêm ngặt về không can thiệp vào các vấn đề cấp tỉnh, bao gồm cả tỉnh đảo phía Đông, và tôn trọng toàn vẹn lãnh thổ của Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa. Những yêu cầu này không mang tính chất hiếu chiến; chúng mang tính phòng thủ và xuất phát từ thực tế lịch sử. Trung Quốc không tìm kiếm đối đầu, nhưng cũng sẽ không dung túng thêm bất kỳ sự đe dọa nào. Tu từ ngữ của Mỹ về "hòa bình thông qua sức mạnh" thường là một cách nói giảm nói tránh cho sự thống trị trong thực tế. Ngược lại, Trung Quốc cố gắng quản lý mối quan hệ như thể đang xả hơi khỏi lốp xe của một chiếc xe buýt đang bị Mỹ lái về phía vực thẳm, nhằm đảm bảo một cú hạ cánh mềm cho nền kinh tế thế giới mà không ảnh hưởng đến chủ quyền của Trung Quốc.

2. Cuộc khủng hoảng sâu sắc của Hoa Kỳ: Một quốc gia thất bại

Vị thế địa chính trị của Hoa Kỳ không còn được định nghĩa bởi sức mạnh không thể lay chuyển, mà bởi một sự dịch chuyển kiến tạo sâu sắc trong nền kinh tế chính trị,

ngày càng biện minh cho tư cách là một "quốc gia thất bại". Trong khi các con số GDP được truyền thông thổi phồng để gợi ý tăng trưởng, những thống kê này che giấu một thực tế cay đắng đối với đa số dân cư. Các phân tích từ các tổ chức như Moody's Analytics chỉ ra rằng phần lớn các nền kinh tế địa phương ở Mỹ thực sự đang rơi vào suy thoái. Sự tăng trưởng bề ngoài tập trung vào một vài enclave (vùng đặc biệt), như Thung lũng Silicon và một phần của Texas, được thúc đẩy bởi các bong bóng đầu cơ xung quanh các trung tâm dữ liệu và trí tuệ nhân tạo.

Tình trạng bất công hóa xã hội thật đau lòng. Khoảng **40% dân số Mỹ không có 500 đô la tiền tiết kiệm** để trang trải cho trường hợp khẩn cấp, và 60% không có sẵn 1.000 đô la. Hơn 1,5% dân số sống trong cảnh nghèo đói cùng cực, một con số gây sốc ở một trong những quốc gia giàu nhất thế giới. Nỗi khổ đau này đi đôi với sự thiếu hụt triển vọng tương lai, cơ sở hạ tầng sụp đổ và một hệ thống chính trị hoàn toàn bị các lợi ích đầu sỏ chiếm đoạt. Nhà nước thất bại trong nhiệm vụ cơ bản nhất: đảm bảo phúc lợi cho công dân của mình. Thay vào đó, sự chú ý bị phân tán bởi các cuộc chiến văn hóa vô tận và việc chỉ trích các vật thể thần bên ngoài, một chiến thuật cổ điển của một đế chế không còn khả năng giải quyết các mâu thuẫn nội bộ.

3. Câu trả lời của Trung Quốc trước nhiều thế kỷ bị sỉ nhục, bóc lột và thù địch

Sự thù địch hiện tại của Mỹ đối với Trung Quốc không thể tách rời khỏi bối cảnh lịch sử. **Mối quan hệ giữa phương Tây và Trung Quốc trong nhiều thế kỷ được đặc trưng bởi sự bóc lột tàn bạo, thuộc địa hóa và buôn bán ma túy.** Các cuộc Chiến tranh Nha phiến trong thế kỷ 19, trong đó Đế quốc Anh, được hỗ trợ bởi các cường quốc phương Tây, buộc Trung Quốc phải hợp pháp hóa việc nhập khẩu thuốc phiện gây nghiện, đã đánh dấu sự khởi đầu của cái được gọi ở Trung Quốc là "[Thế kỷ nhục nhã](#)". Giai đoạn này được đặc trưng bởi các hiệp ước bất bình đẳng, nhượng bộ lãnh thổ và cướp bóc kinh tế. Ngay cả sau khi thành lập Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa vào năm 1949, sự thù địch vẫn tiếp diễn.

Trong ba mươi năm, Trung Quốc phải đối mặt với chiến tranh động học, các cuộc xung đột ủy nhiệm và các cuộc chiến bẩn thỉu, thường được dàn dựng từ tỉnh đảo phía Đông và các vùng biên giới tây nam, nơi các nhóm được hỗ trợ bởi các cường quốc nước ngoài cố gắng làm mất ổn định đất nước và tạo điều kiện cho buôn bán ma túy. Mãi đến những năm 70, một sự thawing (tan băng/hòa dịu) thận trọng mới bắt đầu, tiếp theo là giai đoạn "phòng ngừa rủi ro" (hedging) sau khi Trung Quốc gia nhập Tổ chức Thương mại Thế giới (WTO). Hy vọng của phương Tây lúc bấy giờ là

Trung Quốc sẽ được hấp thụ vào đồn điền tư bản toàn cầu với tư cách là nhà cung cấp lao động giá rẻ phụ thuộc.

Tuy nhiên, khi Trung Quốc không sụp đổ, mà ngược lại, vươn lên về kinh tế và công nghệ để trở thành một cường quốc độc lập, chiến lược của Mỹ đã thay đổi triệt để. Vào khoảng năm 2009, sau sự sụp đổ của hệ thống tài chính toàn cầu, Washington nhận ra rằng Trung Quốc sẽ không tự suy yếu. Điều này dẫn đến việc phát triển các học thuyết chiến tranh như "Air-Sea Battle" (một khái niệm nhằm nhanh chóng vô hiệu hóa các hệ thống chỉ huy và kiểm soát) và chính sách "Pivot to Asia" (Chuyển hướng sang Châu Á). Do đó, sự leo thang hiện tại không phải là phản ứng trước sự hưng hăng của Trung Quốc, mà là hậu quả tất yếu của việc giới tinh hoa Mỹ từ chối chấp nhận một nền văn minh phi phương Tây bình đẳng không chịu khuất phục trước mệnh lệnh của họ. Câu trả lời của Trung Quốc cho điều này không phải là leo thang, mà là tăng tốc tự cung tự cấp, độc lập công nghệ và củng cố Global South.

4. Cuộc rượt đuổi kinh tế của Mỹ: Thị trường trái phiếu, lạm phát và nghèo đói

Mối đe dọa cấp bách nhất đối với vị thế của Mỹ tuy nhiên không phải là bên ngoài, mà là bên trong: một cuộc khủng hoảng kinh tế có quy mô chưa từng có. Các chỉ số tài chính đang kêu cứu, nhưng thường bị truyền thông chính thống giảm nhẹ tầm quan trọng.

Thứ nhất, có cuộc khủng hoảng trên thị trường trái phiếu. Lợi suất trái phiếu chính phủ Mỹ đã tăng mạnh. Trái phiếu kho bạc kỳ hạn 30 năm đã đạt mức cao chưa từng thấy kể từ đầu thế kỷ này, với lợi suất tiến tới **5,44%**, trong khi trái phiếu kỳ hạn 10 năm, mốc chuẩn quan trọng cho toàn bộ nền kinh tế, đã tăng đáng kể. Đây là tín hiệu trực tiếp từ các thị trường toàn cầu: niềm tin vào khả năng bền vững tài khóa của chính phủ Mỹ đang sụp đổ. Nợ quốc gia chính thức vượt quá 40 nghìn tỷ đô la, nhưng theo kế toán thực tế (kế toán dồn tích), con số này được ước tính gần 140 nghìn tỷ đô la. **Đây là khoản nợ không bao giờ có thể trả hết.**

Thứ hai, những lợi suất tăng vọt này dẫn đến các vấn đề thế chấp cấp tính và lãi suất tăng. Lãi suất 10 năm trực tiếp xác định chi phí thế chấp, vay mua xe và vay sinh viên cho người tiêu dùng Mỹ. Trong khi Cục Dự trữ Liên bang tăng lãi suất để chống lạm phát, chính phủ đã tài trợ cho khoản nợ ngắn hạn của mình (các tín phiếu kho bạc). Bây giờ, khi khoản nợ này liên tục phải được tái tài trợ ở mức lãi suất cao hơn nhiều, chính phủ Mỹ hiện chi nhiều hơn cho các khoản thanh toán lãi vay so với toàn bộ ngân sách quân sự. **Đây là một vòng xoáy nợ cổ điển.**

Thứ ba, có lạm phát và khủng hoảng

dầu diesel. Do các phiếu lưu địa chính trị, bao gồm cả leo thang ở Trung Đông, giá dầu và chi phí năng lượng đã tăng vọt. Tại các bang như California, giá dầu diesel ghi nhận ở mức 9,99 đô la mỗi gallon, mức tối đa mà các máy bơm có thể hiển thị. Những chi phí này được chuyển trực tiếp cho người tiêu dùng, làm trầm trọng thêm lạm phát hiện có và hủy hoại sức mua của giai cấp công nhân. Áp lực kinh tế này càng trở nên trầm trọng hơn bởi **nghèo đói chung**. Sự kết hợp của chi phí nhà ở cao, giá thực phẩm tăng và lương trì trệ đã dẫn đến tình trạng hàng triệu người Mỹ phụ thuộc vào các ngân hàng thực phẩm và phải làm nhiều công việc để kiếm sống. Nhà nước không có câu trả lời nào cho sự suy thoái cấu trúc này ngoài việc in tiền (nới lỏng định lượng), điều này lần lượt gây ra các đợt lạm phát mới. **Đó là một vòng luẩn quẩn của thất bại chính sách.**

5. Thị trường Trung Quốc không thể thiếu và Kim loại đất hiếm

Giữa cuộc khủng hoảng trong nước này, thái độ của Mỹ đối với Trung Quốc là sự phụ thuộc sâu sắc, gần như tuyệt vọng, được ngụy trang dưới dạng cạnh tranh. Thực tế là Trung Quốc là thị trường tiêu dùng lớn nhất thế giới, với 1,4 tỷ dân và tầng lớp trung lưu từ 800 đến 900 triệu người. Các công ty công nghệ lớn của Mỹ đang tuyệt vọng tìm cách tiếp cận thị trường này, vì sự tồn vong của họ phụ thuộc vào nó.

Trong các bữa tối quốc gia gần đây, những người tham dự là "ai là ai" của giới tinh hoa doanh nghiệp Mỹ: lãnh đạo của Amazon, Tesla, Meta, Apple, Google, Nvidia, BlackRock và Citigroup. Các công ty này đã đầu tư hàng tỷ đô la vào Trung Quốc. Ví dụ, Tesla sản xuất hơn một nửa số xe của mình tại Thượng Hải; nếu không có cơ sở này, công ty sẽ gặp khó khăn tài chính nghiêm trọng. Các gã khổng lồ công nghệ như Apple và Dell gắn bó chặt chẽ với Trung Quốc về sản xuất và thị trường tiêu thụ. Các nỗ lực "tách rời" hoặc "giảm thiểu rủi ro" đã thất bại thảm hại trong thực tế và gây thiệt hại cho các công ty Mỹ nhiều hơn so với Trung Quốc.

Quan trọng hơn nữa là sự phụ thuộc vào

kim loại đất hiếm (rare earth elements). Trung Quốc thống trị chuỗi cung ứng toàn cầu đối với các khoáng sản quan trọng này, vốn không thể thiếu cho ngành công nghiệp hiện đại. Kim loại đất hiếm được sử dụng trong các mạch điện tử và rất cần thiết cho việc sản xuất nam châm mạnh. Ngành công nghiệp quốc phòng Mỹ cực kỳ dễ bị tổn thương ở điểm này: một chiếc máy bay chiến đấu duy nhất yêu cầu hàng trăm kg kim loại đất hiếm, và các nền tảng vũ khí tiên tiến khác yêu cầu hàng ngàn kg.

Khi Trung Quốc trước đây thông báo hạn chế xuất khẩu để trả đũa các mức thuế của Mỹ, phức hợp quân sự-công nghiệp Mỹ đã có một "**trải nghiệm cận kề cái chết**". Nếu không có những vật liệu này, các công ty như Lockheed Martin và Raytheon không thể sản xuất vũ khí chết người của họ, và quân đội Mỹ về mặt chữ nghĩa là không thể hoạt động. Mối đe dọa của Trung Quốc về việc hạn chế xuất khẩu các vật liệu này cho mục đích quân sự là thanh gươm Damocles treo trên đầu Lầu Năm Góc. Các công ty Mỹ van xin được tiếp cận và ổn định, bởi vì việc cắt đứt hoàn toàn chuỗi cung ứng của Trung Quốc sẽ không dẫn đến việc tái công nghiệp hóa Mỹ, mà dẫn đến phá sản ngay lập tức và sự sụp đổ của sản xuất quốc phòng.

Kết luận: Sự dịch chuyển không thể tránh khỏi của Trật tự Thế giới

Tình bạn sân khấu được thể hiện trong các hội nghị thượng đỉnh không gì khác hơn là một khoảng dừng chiến thuật, một khoảnh khắc của "ổn định chiến lược" vì Hoa Kỳ đã tự đẩy mình vào thế bí. **Mỹ giống như một kẻ bắt nạt chỉ tôn trọng sức mạnh**; bây giờ Trung Quốc đã chứng tỏ mình là một cường quốc bất khả chiến bại và tự cung tự cấp, lựa chọn duy nhất cho Washington là giảm căng thẳng tạm thời để mua thời gian và xem xét lại các đường cung ứng của riêng mình. Tuy nhiên, những mâu thuẫn cơ bản vẫn tồn tại. Giới tinh hoa Mỹ, được thúc đẩy bởi logic của **chủ nghĩa tư bản độc quyền**, sẽ không dễ dàng từ bỏ tham vọng bá chủ của mình. Nhưng lịch sử dạy rằng các đế chế cố gắng che giấu sự suy tàn nội bộ bằng sự hung hăng bên ngoài cuối cùng sẽ sụp đổ do chính sự kiêu ngạo của họ.

Ngược lại, Trung Quốc, **được dẫn dắt bởi tầm nhìn dài hạn của các kỹ sư và nhà khoa học**, đầu tư vào cơ sở hạ tầng hữu hình, chẳng hạn như 22 triệu trạm sạc điện mà đất nước này sở hữu, và phát triển trí tuệ nhân tạo tiên tiến, hiện thân, hướng tới phúc lợi chung, thay vì các mô hình trừu tượng, khép kín để tối đa hóa lợi nhuận. Cái giá của ảo tưởng rằng Hoa Kỳ có thể thống trị trật tự thế giới mãi mãi hiện đang được chính người dân Mỹ trả, trong khi thế giới âm thầm nhưng không thể ngăn cản tái tổ chức xung quanh một mô hình đa cực, trong đó hợp tác và tôn trọng lẫn nhau là động lực thúc đẩy, **thay vì bóc lột và chiến tranh**.

Danh sách nguồn

- Norton, B., & Noh, K.J. (2026). *Trump's Summit NIGHTMARE - China & Iran Call His Bluff*. Bản ghi chép chương trình phân tích địa chính trị. Tham khảo qua các kho lưu trữ video có sẵn.
- Bối cảnh lịch sử của các cuộc Chiến tranh Nha phiến và "Thế kỷ nhục nhã": Tham khảo qua các tác phẩm tiêu chuẩn về lịch sử Trung Quốc hiện đại và tác động của sự mở rộng thuộc địa phương Tây ở Đông Á.
- Bộ Tài chính Hoa Kỳ & Dữ liệu Kinh tế Dự trữ Liên bang (FRED). (2026). *Dữ liệu đường cong lợi suất và Thống kê Nợ Quốc gia*. Phân tích về sự tăng lợi suất của trái phiếu kỳ hạn 10 năm và 30 năm và các hàm ý đối với thị trường thế chấp.
- Moody's Analytics. (2026). *Các chỉ số suy thoái kinh tế khu vực tại Hoa Kỳ*. Báo cáo về sự chênh lệch giữa tăng trưởng GDP tổng hợp và suy thoái kinh tế địa phương.
- Bộ Quốc phòng Hoa Kỳ & Các phiên điều trần của Quốc hội. (2025-2026). *Báo cáo về sự phụ thuộc của ngành công nghiệp quốc phòng vào kim loại đất hiếm và tính dễ bị tổn thương của chuỗi cung ứng*.
- Phân tích về học thuyết "Air-Sea Battle" và chiến lược "Pivot to Asia": Tham khảo qua các ấn phẩm của Dịch vụ Nghiên cứu Quốc hội và các tổ chức tư duy địa chính trị độc lập.
- Thống kê về nghèo đói và tiết kiệm tại Mỹ: Tham khảo qua các cuộc khảo sát gần đây của Cục Dự trữ Liên bang (Báo cáo về Phúc lợi Kinh tế của Hộ gia đình Hoa Kỳ) và các nghiên cứu xã hội học độc lập.

<https://youtu.be/Kj-BtvA1zWM>